

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т

1931 сүл алтынны
ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 143 (5033)

1977 сүл. Ахсынны 1 күнэ
чэппизр

Сыаната
2 харчы

Юбилейдаах сылы түмүктүүр ыйга— үлэбэ өссө үрдүк көрдөрүүлэри!

СИТИНИИЛЭРЭ САНААЛАРЫН КЫНАТТААТА

ОДЬУЛУУН. М. Т. Старостини. Старайдаах Тонүргэстээх ферматтар ситиниитээди түмүк үөрүүнү-көтүүнү адалла, итиннигэ улахан эрэл үөскөттө. Мана 11 мйга фуражнай ынаах ах-ыттан 1921-дип кг үрүн илгэни ман дэбилитччи.

Ити аата юбилейдаах сылга фермат 2000-лаах кирбинин ымаан сөн эбит, — дэбилээр манньыксыттар. Кинилэр бэниэ-йэхтэр. Ол эрээри билигин күн ахсын ортохунан совхозтарыгар 300 кг үрүн илгэни туттаре олохтор. Аны туран ситиниитэ үс ынаа төрөөтө. Ахсынныга өссө төрүөхтээхтэр. Ол аата ымааланы билигин ынаахтары көрүүнү-истинни өссө кичэйи, иит дэбилитччи үлэ эрэ бы-наарыаа.

Коллектив бу ситиниитигэр сүүн олугу хас бирини ынаа-тарыйтан Матрена Терентьевна бэйтэ 2296-лыы, Матрена Мат-неевна Константинова 2562-дип кг үтү ыан уурдулар. Варвара уонна Анастасия Барашковалар. Вера Сибирякова көрдөрүүлэри. таа да 2000-лаах кирбингэ тийбэтэр, эмиз үрдүк.

А. ВАРЛАМОВ.

Арбылаахтар маладьыастар

Субуруускай аатынан совхоз Кытаанахтаабы отделениегыгар ааспыт ыйга субан сүөһүтүн привоин ымыга ордук үтүгэй түмүгү Арбылаах биригээдэтин ороон көрөөтчүлэрэ ситиниитэр.

Ол курдук, Гаврил Яковлев көрөр борооннорун хас бирини-лэрэ 14 кг 500 г, эдэр үлэит Дмитрий Портнягин тэниэрэ 13 кг 700 гр. талөһүйдүлэр. Бири-гээди үрдүнэн эбилли 10 кг 500 гр. буолла.

Оттон Килэтин биригээдэти-гэр Г. Т. Борисов икки мйга 23 кг 800 грамм, Н. Р. Сидоров бири ый түмүгүнэн 11 кг при-воин ымылар.

Үтү ымын уон бири ыйдаа-бы былаана отделение үрдүнэн 100,6 бырыһыан толорулуна. Ситиниитэ 14,4 тонна үтү го-сударства туттардыбыт.

П. СКРЯБИН.

ДОРООБО, ЯКУТСКАЙ ЭНЕРГИЯТА!

Ситинни ый 27 күнүгэр Аллараа Бэстээхтэн үрдүк күүрүүлээх электрелиния биһиги оройуон-мут арбаа уһук нэһиликтэр Бахсыга тийэн кэллэ.

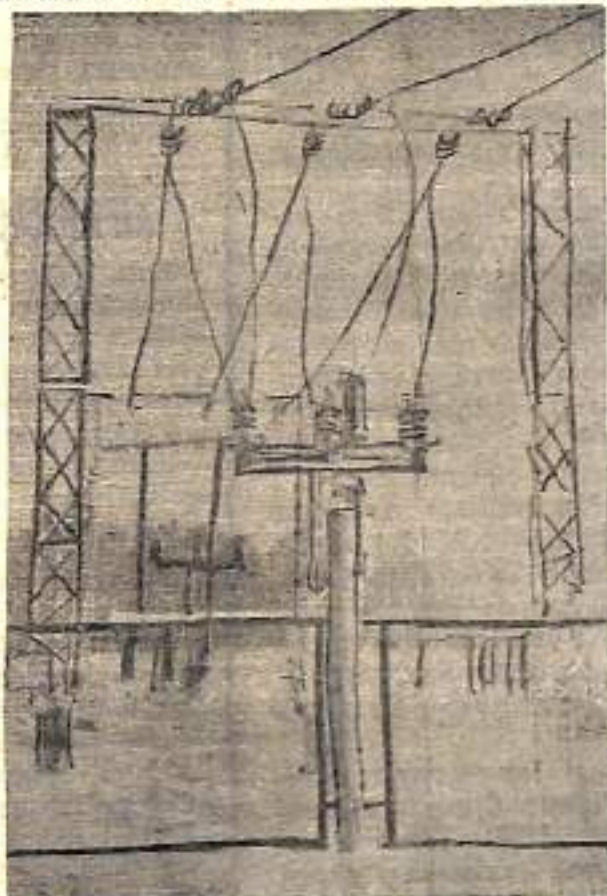
Бу үөрүүлээх түгэнинэн сибээстээн нэһилик олехтоохторун митиниэрэ буолла. Митини иккири тылынан сельскэй Совет исполкомун председате-лэ В. С. Лыткин аста. Кини тылы хотугу сеттэр подстанцияларга уонна ЛЭП сулууспатын началь-нигар Г. Ф. Плоскеева бизрэр. Кини мустубут дьону нэһилик исторياتыгар иирир үөрүүлээх күнүнэн эбэрдэлээтэ, бэйэтин коллективын үлэ-тин уонна сорунтары кытары билиһиннэрдэ. Ити изиниттэн 2 М-дээх сетевой оройуон старшай маастара А. Г. Синицын итиннэ Чурапчытаабы

АНЫ ТОҕУС ТОННАНАН

Быйыл Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытаабы отделениега уон бири ый түмүгүнэн үтү валовой ымын былааны 102,8 бырыһыан толордо. Оттон сыл-лаабы былааны толоруоба 9 тонна хаалла.

Отделение үрдүнэн ордук үтү-гэй түмүгү Марфа Ильична Местникова старшайдаах фер-киде ытчат-комсомольскэй фер-ма ситиста. Ферма коллектива биридин фуражнай ынахтан үтү ынаах соруудабын 105,5 бырыһыан толордо.

П. ИННОКЕНТЬЕВ.

сетевон учаастак начальнига И. К. Макаров тыл аттилар.

х х х

Үрдүк күүрүүлээх линиялары тутар Бэстээх-тээди механизированной колонна коллективын күүрээниэх үлэтинэн бэбэһэ Чурапчы селизг-нэтэ 35 киловаттаах үрдүк күүрүүлээх элентро-линияга холбоно.

Бу линия холбоомутунэн Якутскайдаабы ГРЭС, Аллараа Бэстээхтээди энерговагоннар уонна Чу-рапчы, Ытык Күөл дизельнэй электрическэй стан-циялара электрэнергияны бииргэ холбоһон биз-рян эрэллэр. Ити аата биһиги оройуонмут Соло-вьев уонна Бөлүгүр нэһиликтэриттэн ураты учаастантара Якутскайдаабы ГРЭС уотунан туһа-нар буоллулар.

Үрдүк күүрүүлээх элентрэнергия холбоомута тыа сирий олехтоохторун үлэлэрин чэпчэтиигэ өссө бири хардыһынан буолар.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

СНИМОНТАРГА: (хаһас — электро-мастер С. П. Прянишников) тигэх провсдтары холбуур; Бахсытаабы подстанция көстүүтэ.

ЭРИЛИК ЭРИСТИИН аатынан совхоз Чапырдаабы от-делениетын Эбэ ферматын ымыныксыттарга юбилей-даах сылы үрдүк көрдөрүүлээх түмүктүүргэ сорунтанан үрүн илгэни дэбилитччи ымылар.

ЭБЭБЭ ҮРҮН ИЛГЭ ҮРҮЛҮЙЭР

Кинилэр сыл 11 мйдаах түмүгүнэн үтү валовой ымын былаанын 21271 килограммынан аһары толордулар.

Ферма старшайа Александра Исаковна Сергеева сыл 11 ыйыгар бири фуражнай ынахтан 2313 кг үтү ыан бастын көрдөрүүлэниэ. Оттон ферма ырыдаабыс ымыныксыта, ытчат аставинга Ольга Дмитриевна Луковцева сыл 11 ыйыгар ва-ловойуна 45328 кг үрүн илгэни үрүлүтэн эдэрдэргэ үтү хо-лобуру көрдөрдө.

В. ТИТОВ.

ССРС художниктарын съезиэ

МОСКВА. Кремль Улахан Дьбарыаһыгар ситинни 29 күнү-гэр ССРС художниктарын V съезиэ аһымына. Кини кытты-лаахтара бэйэлэрин ааспыт сыллардаабы үлэлэрин-хамнаста-рын түмөн көрөллөр, ойуулуур-дьүһүнүүр искусство сал-гылы сайдытыттын тырсаан тураа соруктарын дүүһүлэллэр.

Съезд делегаттара уонна ыалдьыттарга таһаарыстары В. В. Гришини, А. П. Кириленконы, Н. Т. Мазуровы, М. А. Суло-вы, П. Н. Демичеви, И. В. Капитоновы, М. В. Зимянины итинтик көрүстүлэр.

ССРС Художниктарын союһун бырабыланынатын «Совет-скэй художник айымньыта — норуот айар-туһар үлэтин быстыспат сорботэ» диин өтчүөттүүр дакылаатын союз быра-быланынатын председателэ Н. А. Пономарев өгөттө.

ССТА.

ТӨРӨӨБҮТ ДОЙДУБУТ УСТУН

ДОННААБЫ-РОСТОВ. Вол-га-Доннаабы өрүс пароходст-вотын коллектива таһааас таһымын сыллаабы былаа-нын толордо. Докка нави-гация салһанан бара турар. Ростовскэй уонна Волгоград-скэй уобаластар колхозтары-гар итиннэ совхозтарыгар уматык-обууохтуур маты-ымбааллар, тутууларга обо-рудованиелар тирдизиллэр. Буох магистраллар үлэһит-тэрэ, удөрнай вахтаны сал-һанан турар, сыл бүтүүр дьэ-ри өссө 160 тыһыынча тонна таһаабы былаанынатын «Бири таһаага быһаарыныла-лар. Итин кытары тэһиэ суһолары көлөр навагация-га бэлэмниир үлэлэр саба-лаһылар.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. «Побе-диге» металлургическай за-водка сана кытаанах холбо-луктары промышленнай, даа онгоруон таһаары баһылаһа. Санаа холбоһук металы бы-һаар ордук кытаанах инстру-меннары бэлэмнээһингэ епанар. Итинэн пилитетка иккис сыллаабы социалис-тической эбэһээтэһтибэлэр дьохуунаах нууһара олоххо киллэрелиһиэ.

РИГА. Вагоннары онгору-онно 150 бастынг производ-ствениктара тустаах сыллаа-бы былаанын бэлдөхтө-рун итиннэ толортоотулар. Кинилэр «1977 сылга соци-алистической куоталаһыа-лаһымылааба» Знактарынан наһараадалаһылар.

Производства санаа тех-никаны уонна технологияны олохтоохун түмүгэр саһаны ылааччылар быһаар инстру-меннар өрөсүөттэрин бил-лэрдик намтаттылар, сүүстэн техса тонна прокаты кэмчи-лээтэлэр.

ССТА көрр.

СЫЛГЫНЫТ НАБАРААДАЛАНА

ЭРИЛИК ЭРИСТИИН аатынан совхоз Хонтофототу отделение-тин кырдыабыс сылгыһыта Дми-трий Егорович Васильев 1 юби-лейдаах сыл ымытыгар 181 сыл-гыны үчүгэй турунтаахтык ымы-татын туруорар.

Кини бэйтэ көрөр-харайар 80 биэтиттэн 77 сага төрүүбү-үлэн, кулун деловой тахсы-тын 96,1 бырыһыанга тириэртэ.

Дмитрий Егорович ити үрдү-к ситиниитин иһин «1977 сыл социалистической куотала-һымылааба» Знактарынан наһараадалаһа.

А. МАЛЫШЕВ.

СЫНЬЫ МУНГУНАН СЫСПАЙ СИЭЛЛЭЭБИ!

Оройуон сылгыһыттарын сүбэ муннаабыттан

Сотинини 29 күнүгөр буолбут оройуон сыгыһыттарын сүбэ мун-
налар «Сылгы кыстыгын тэри-
йиңиэ тирээн турар сөрүнтэр тус-
тарынан» дакылааты тыа хаһаа-
йысчыбатын управлениетын на-
чальнига Е. П. Норкин оңордо.
Сылгы быйылгы кыстыга бил-
лэр уустуктардаах буолла. Бу
күнүгөргө оройуон үрдүнөн 1589
сылгы аһылыкка кириэ. Бахсы
отдөлениетыгар сыгылар ырыган-
наһыннара маассабайдык тахсан
оңор.

Билээн түрэр, быйыл сайын от
кыйан оттоммотолунан, сылыга
аччыгый от корулар. Ол курдук,
Суботинский аатынан совхозка
сүртүр бизэ 1,5 центнер, убаһа-
на 10 центнер, тыйга 3 центнер
от угулуга. Карл Маркс
аатынан уонна Эрилик Эристин
аатынан совхозтарга дараны ба-
лаһыныһа итинтэн ордуга стух.

Мөнхныг үсүлзүбуйаа бийгн
мөйлөйгээх дым кыстыгар бип
тавны сылтаны энчирэпнэккэ
сыл тагаар соруктаахлыг. Ону
лохко киллэрин хас бипрдин
сыгыгын үлэгэ сыһыаньттан
улаан тутуруктаах.

Ааспыт сылларга бийиги оройуоммут сыгыһытара сылты кыстыгын тэрийинга республикага дарааны биллэр үтүө үгэстэхэр. 1976 сыллаахха бийиги убаабыт ахсаанынан республикага учтаардар кэннилэриттэн иккис күөстөрө тахсыбыппыт. Ааспыт ылга республика үрдүнэн атыаммыт 8598 тонна сылгы этигэн бийиги оройуоммут өлүүтүгэр 7 бырыһыана тиксэр.

Оройуон совхозтарын отделениеларыттан 100 гектар туһанылар сиргэ сылгы уоһай ахсаанын үбүһүннүн бастагы мизэстэни Кайахсыт отделениета ылар. Маппа иттиччэ сиргэ 10,7, оттон Болугур, Соловьев отделениеларыгар

10 сылгы тиксэр. Юбилейдаах сыл уон мыйын түмүгүнэн бийиги кулун деловой тахсытын 76,9 бырыһыанга тириэтибит. Ити ааспыт сыл баччатаабы кордөрүүтүнөбөр 6,1 бырыһыанынан улахан. Ордук үчүгэй түмүгү Эрилик Эристиине аатынан совхоз сылгы-һыаттара ситистилэр. Кинилэр кулун деловой тахсытын 80,6 бырыһыанга тириэртилэр. Отделениелартан кулун деловой тахсытыгар үтөө кордөрүүнү болтоҕолор ситистилэр, 92,4 бырыһыанга тириэртилэр.

Бийрдинлээн сылгынытартан Карл Маркс аатынхан совхоз Мугдайдаагьы отделениетын сылгыныта М. С. Толстоухов 81 биэртитэн 81 кулуну ылан оройуон сага рекордун олохтоото. Оройуон 77 сылгыныттан 8 сылгыныт кулун деловой тахсытын 90 бырымынтан таваардылар.

Ол эрээри итэвэстэр-быһадастар
суох буолбатахтар Сылгы учуота-
очуотунаһа мизэстэлэргэ мөлгөх.
туруктаах. Сорох сылгыһыттар
сылгы учуотугар, төрөбү ылыыга
сөптөөх болдомтолорун уурбаттар.

Уон сүд баһыгар биһрдэ ытыллар сылгы перепинэ быйыл ахсынны 1 күнүттэн 31 күнүгэр диэри ытыллыахтаах. Бу улахан государственнай даһалга специалистар, сылгыһыттар былааннаах үлэни ытыаллара эрийиллэр.

Бийылыг сылгы кыстыга уус-
туулардаах буолбутунан, хас
биирдии сылгыны атыыр үөрдө-
рин хаһар сирдэрин маршрутун
чуолкайдык биллэхтээх. Хаһыла-
батах алаастары, үрэхтэри кэри-
тэн аһатыллыахтаах. Мөлөөбүт,
ырыганнаабыт сылгылары туту-
аһылыкка киллэрнэхтэ.

Сүбэ мунныхха сылтыһыттар
бэйэлэрин санааларын атыстаһан
князчык бэпсэттилэр.

Трибунала бастакынан тахсыбыт Кара Маркс аатынан совхоз Му- гудайдаары отделениетын сыгы- ытта Михаил Семенович Толстоу- хов юбилейдаах сыл уон ыйыгар бөлөйүн көрөр-харайар бизлэриг- тэн 100 бырыһыан кулун деловой тахсытыын ситисинити туһунан кэпсээн туран, үрдэтिलाбыт аб- бээтэлиэтибэ ылынна.

Субургуускай аатынан совхоз Болтоотогобу отделениетын сылгыһыттарын зенновода Константин Дмитриевич Павлуцкай, сылгы структуратын тупсардыга племенной үлэ оруолугар тохтоон туран, байэтин сылгыһыттарын үлэлэрин туһунан кэпсэтэ.

Болгоно отделениетыгар 1972 сыллаахха племенной ядро төрийлбитэ. Манна Верхоянскан оройуонттан боруода атырдар азалылыбытара. Билигин отделениега киһилэр үөрдэрэ улааттылар. Болгоһолор сылын ахсын бонитировканы, апробацияны үтүмнаахтык ыталлар. Кырдыас, төрөөбөт буолбут бизэһи былааннаахтык брактымылар. Ол түмүгэр юбилейдаах сыл уон мыйгар эвэнэ 369 бизиттэн 342 төрүүрү ылан кулун деловой тахсытын 92,6 бырыһыанга тиэртэ. Бу— оройуонка бастын көрдөрүү. Манна улахан сылгыны тыыннаахтык иитиһи бырыһыана 98,8 тэҥнэстэ.

Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытаавы отделенийетын сылгы-
чыта Иван Николаевич Сорокумов:
«Быйыл бийнэхэ от кэмчи. Хаар
ордо түһөн, хаһымы мөлтөх. Онон
сылгылар ырыганнаан эрэллэр.
Билигин итти убаһа өлө, мөлтөх
туруктаахтар элбэхтэр. 170 сыл-
гыны Куолумава кыстата киллэ-
риэхтээхпит. Ииннэ тынаа быйыл
бийниги үлэбитигэр үгүс ыарахат-
тар баар буолдулар» — диэтэ.

Оройуон 1976 сылга чемпион
сылгыһыта **Василий Романович**

СПИМОККА: сүбэ муһкыат кыттымылаастара сылгыһыттар (ха-настан) — З. Н. Новгородов (Эрилик Эристин аатынан совхоз), И. Н. Сорокоумов (Кара Марке аатынан совхоз Бахсытабы от-делениета), С. М. Седалищев (эмиэ ити совхоз Одьулуруннаабы от-делениета), С. Я. Москвин (Субуруускай аатынан совхоз Волго-ноттоову отделиениета), В. Е. Дядьковской (эмиэ ити совхоз Сы-лактаабы отделиениета).

П. ОКОНЕШНИКОВ фототп.

Толстоухов дыал кииринтэ эри-
дэхситэ суох буолан, Эрилик Эри-
стин аатынан сөрхөс отделенила-
рыгар сылгы хайыта мөлтөөр,
онон Таафта эгэр сылгыны көө-
рөн хастарыһы тэрийэр паада-
тыгар тохтоото. Кини итинги та-
һынан ыччат сылгылар хааннарын
уларытыһа үлэни сабалаабытын
түһүннэ кэпсээтэ.

Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаары отделениетын сыгыгыта Филипп Данилович Кронников бэйэтин этиптигэр сүрүннээн манньык бопһуруостарга тохтоото: «Отделениеҥа сылгы ыарыгыта баар. Ииньэ гынам быйыл 12 сылгы туһата суох элэ. Маҥнаха специалистар өттүлөрүттэн сөптөөх болдомтоһу ууруохха. Сылгылар ордук туустаах кэпчээрини таптаан хаһаллар. Оһон күһүнү худуһаларга тууһу ыһы практикатын туттуохха. Итини сэргэ сааскы өртөөһүнү биризмэтигэр ыһтыы наадалаах».

Оройуон сорох сылгыһыттары үтүөт-отчуотунас дьыалатыгар көтүмэхтик сыһыаннаһаларын, элбэх буккур баарын туһунан Государственной статистика оройуоннаабы инспектуратын старшай инспектора Варвара Прокопьевна Пермякова эттэ.

Отгон Субуруускай аатынан
совхоз сумгы нийтийгээр зоотех-
ниг Дмитрий Семенович Соловьев
сумгыныттар үлэлэригэр баар ит-
гэстэргэ, нанаа абатымтан биз-
лэр маассабайдк кулунизацийн
наа тахемыттар тохтоото.

Мунивахха ССКП райкомун бас-
такы секретара И. П. Листиков
кыттымны ыдла уонна тыл ытта.

Түмүккэ сүбэ муһуһаа кытты-
лаахтара общественнай сымга
кыстыгын ситиһиһилээхтик түмүк
түүргэ үрдэтиһилибит эбэһээтэли-
тибэ ыһыһыһылар.

Д. ДЬЯЧНОВСКАЯ,
хайват аналл. норр.

“Хас биирдий үлэһит ыччакка—орто үөрэби!”

[illegible]

Итиги таһынан үлээлиир ичча-
тэстэхтөн уолна кпэлээни үө-
бүһүн хабыгыга көккэ дйрен-
най докумуоннар бааллар
тэстэхтик ыллахха, Саха АССР
министрдары Совета 1974 сыл
смынны 3 күнүгэр туһайыннах
орданы ылынан түрар.

163 ятлин этэн туран, үзэлнир
хатан үөрэхтээшлэнгэ оройуонига
тышлар үлэ турутун сорох
тгээрэгэр тохгуогу барарыллар.
Элэ син барар эбит. Холобур
чпай-практической конферен.
мытыллыбыт, онно туһаан-
ы сүбөлөр ошолуудубуттар, ик-
төгү үөрэх оройуоннаагы са-

лаатын үлэштэрэ оскуолаларга командировкаланан көмө олорбуттар, селсөөттөр исполкомнарын председателлэригэр семинар барбыт, ытыллыбыт, кнэһээги үөрэхтээһин туһунан болпуруостар селсөөттөр сессияларыгар уонна исполкомнарыгар бириэмэттигэр туруоруллубуттар, о. д. а. дыһаллар ытыллыбыттар. Ол орзери итигэр бары баҕарбыт курдук үтүө түмүгү биэрбиттэр диэби көрөтэй.

Туох ханык иһинэ, үөһэ ах-
тыллыбыт көрүү тэрээһинэ бьыс-
тар куһаҥан, түмүктэр бийдиһи-
лээн тэрилтэлэринэн, хаһаайысты-
баларынан да, оройуон үрдүнэн да
онгоһуллубатахтар. Улааһыр мчы-
ты үөрэхтээһинигэ оройуонга
нархотуулар туолбутах, ордук кы-
һаһа оскуода гыһа.

Кишээниг оскуола материалнай базата мэлтэх. Оскуолара туһунан дмэ көрдүдүбэтэх, аналдаах үөрэ- нэр пособиелар суохтар, учебни- ахсаана абылх, үөрэтин техни- ческой средстволара, лаборатор- ный-практической үлэс наада- лаах тэриллэр эмнэ суохтар. Бы- ыллыг үөрэх дьицыгар 89 үөрэ- ннэхтээх ыччат испинхэктомия- тыттан 20-рө көтүтэ-көтүтэ сыл- дыаллар эбит. Оттон 34 үөрэнээч- ки оскуола боруогун дымл бачча- тыгар диэри атыллыы иликтэр. Ол ийигэр «Якутманэнерг» оро- дуоннаагы учаастагын производ- ственнай-технологическыйтан

кийн, районтан—6] «Сельхозтех-
ника» хэлбэлүүгүтэн—5, олох-
дьянах комбинатытан—4, пром-
комбинаттан—3, о. д. а. Бэрэбиэр-
кэ кэмигэр оройуон кишинээр-
кнэээнги оркуолаға 30 эрэ киши
үөрэнэ кэллэ.

Нэлдэгдэхтэйгэ утгачыг нэрлэв. Игн үөрхтээнийнхэн хабын сэтгэ суух. Зангиелар баччаанга дээрн сорох сирдэгэ сагалангилхтэр. Арай Мугудайга уонна Сыланга 2-3 зангиге тэрээнийнхэнхтэр барыт. Сорох хаааймыс-тыбанын салгааччылар өгтүлэрттэн утгачы үөрэттэрэгэ кыһамны ууруллубат. Ол курдук, Эрлик Эрстни аатынан совхоз Холтоотобу отделение-тын управлюющей А. Д. Алексеев үлэнтэрин үөрэтэрин ту-хунан этнэгэ: «Трактористарбын оскуолаға бизер ылабым суох» —дизн быһаччы этэр. Оттон дьигинэн үөрэтэринин салгааччы сарыт тэрийээчинэн буолуохтаа-тын таһынн техникаға орто үөр-хтээх эрэ механизатордар үлэ-лэхтээхтэр эбэт. Маныха Ордионикидзевский оройон «Өк-төм» совхозуттан холобур аға-лыагы багарыллар. Бу хаааймыс-тыбаға үлэлкир утгачы үөрхтээ-һынгэ бары сүһуох салгааччы-лар. Ол курдук, соторутаагыта СССР райкомун уонна райсовет исполкомун холбоһуктаах мун-һахтарыгар совхоз директорын отчуота истиллыбэтэ. Манна үе-

рэххэ сэлддүүнхи контуруулал. Һын үчүгөйдик тэриллэр, үөр- нээччилэри огуулаага совхоз ав- тобуһунаа таһаллар.

Чуранчгатаады кнээзэңи оскуола бынны кэтэхтэн үөратип форматыгар анаан уларыа тутулунна. Ити, биллэн турар, методикада элбэх уларытыына оңорору эрэйэр. Атын оскуолаар омыттар көрдөрөрүөн, кэтэхтэн үөратипни сессиянай форманаан төрүөтүрдүк. Маамаха үөрөнчөччилэри сылга үстэ 12-лэн күннээх сессияга хомуйуулар. Күн айы 8-тыа уруогу мыталлар. Кэтэхтэн үөрөнчөччилэр (режиссернаах буоллахтарына) төрдүс сессияга эмч мигрылаллар. Сессияга мылаастарынаа пототуунаа мигрыллар: I поток — VIII уонна XI кылаастар, II поток — IX кылаастар, III поток — X кылаастар. Маннаах сессия оскуола үлэтин режиссипи бэрээдэтиир, производствода да улахан өхсүтэ суох буолар.

Сессия комитет үөрөнөтчүлөр группаларынан уюна бирдиктүү консультациялары ыялалар, химияда физикада лабораторнай иттиин практической үлэлери толоролор. Завятиялар сараланымыларытар тэрэини муннады ыштар орду. Хас бирдиги группала салайааччы учуутал аналар. Сессиянай үөрэткэг иттии үлэтин меро-омиятынара: бизчөрдөргө, вы-

пускиштары кытта көрсүлүү
лери, о. д. а. тэрийин улахан
көмөлөөхтор.

Сессиялар икки ардalaryтaр үөрөшөөчилэр бapы предмет-тэргэ бэйэ дьяристанарытар анал соруудх ыйаллар. Осотуу мaрыратар буоллахтарына консультант утууталларыттан нөмөлөүүннэриэхтээхтэр. Сессия эачетнай кииниэккөнө ыйыллар.

Кэтэхтэн үөрэтнэгэ апаан
үлэһинээ сымга 72 күн (уонкуу-
на тыйынан) эбин бэрлэлэр. Ити
нэмгэ үөрэнээччи хамнаһа тө-
лөнөр. Маны хайдах туһаныаха
себүй? Холобур, «Якутский»
совхозна — Тулаһыга хаа су-
буота ахсын үлэттэн босхолоһон
толору күн үөрэнэлэр. Үө-
рэнээччи уруокка сымдыһытан
туһунан директор киһи үлэһин
сиригэр биллэрэр. Оскутун бири-
чиннэтэ суох үөрэх күнүн ко-
тунуут буоларына үөрэнээччи
ол күннээх хамнаһа быһыллар.
Бу ньыма билирэнэ.

«Хас бипрдин эдэр үлэһинкэ — орто үөрөбү». Ити — хас бипрдин эдэр кини дьыллатын быһаарар бүтүүн билиги өбөөтүбүт бүтүүнү күнүөх соруҕа. Бу бөдөн соруу оройуон оскуолаларын, партийнай, профсоюзнай, комсомольскай тэрилтэлэрин үлэһиттэлэрин уонна хайһаайыстыбаларын иннилэригэр иччаты үөрөхтэһинкэ саҥа үрдүк көрүбүлүрү төһүүрар.

С. ГОРОХОВ.
республикатаабы кэтэхтэн үөрэһи орто оскуолатын методичка.

«КОММУНИСТ ТУҢУНАН СЭНЭН»

(Бүтүүтэ, Иннин 3 стр. нөр).

Экранга Ленин-коммунист олоон страницаларын үйэтининт кинокадрдар бириг-бир постолдор: Молдавская ССР экономика-тын уонна культуратын сайдым-ларын ситиһилэрэ, Леонид Ильич манна Компартия Кини Комитетын бастагы секретарын пөһүгэр өлөр-бүт үлэтэ-хамнаа, Звездный го-родокка, Краснодарскайга ком-байновай заводка, Дыхачев аа-ччын автозаводка сымдымалара.

Тыа хаһаайыстыбата партия болдомтотун кинигэр мэдэи түр-бута уонна турар. Фильмга кырыс-сирин баһылааһын иһин норуот бүтүүтүнүн хамсааһынан кытта сибээстөөх эпизодтар улахан миэ-стэни ылаалар. Кинолентонис мө-лүүһүнүн гектар кырыс уонна өһөрбө сирдэри баһылаабыт совет-скай дьоннор хорсун баһылыларын тилиһинэр. Ол сымаларга Л. И. Брежнев Казахстан Компартиятын Кини Комитетын бастагы секрета-ри этэ уонна ити дынг-чаччы ис-торическай дьалааны сазайыт. Фильм дойдуга дьобуннаах ити со-ругу билаарыма Леонид Ильич төһөлөөх элбэх күүһүн уонна эр-чимин биригитин туһунан субу-көрдөрөн сазартир.

Кырыс сирин баһылааһын бы-лааннара кабинет чуумпугар оһоһуллубатахтара, Хроника Лео-нид Ильич бастагы добровольцтар ортолоругар баарын көрдөрөр. Кы-рыс сиргэ суза бастагы суола-мүө устар 22 күнүгэр—Владимир Ильич Ленин торообут күнүгэр аап дойдуга дьылбатыгар, норуоттар

түспүтэ символичнай.

Мэдэи партияны кытта, мэд-дэи норуоту кытта Л. И. Брежнев олоон суолун бары көрдүс кэм-нэригэр итинник.

Фильмга Л. И. Брежнев бэйэтин сэрэтиниктарын кытта, бүтүүнү норуот киһи биһирэбилин уонна өйбүлүн ылар дьобуннаах быһа-рымалар көбүлөөччилэринэн буолан турар, дойдуга ис уонна тас полити-калык сүрүн принциптерин уонна туһаайыларын олоххо киллэрэл-лэрэ көрдөрүлэр. Кини болдом-тотун кинигэр мэдэи коммунист-тар партияларын үлэтин үрдүк ис хоһоонунан уонна сымалынан буолар киһи уйгулаах олоон ту-һугар кыһамны турар.

Л. И. Брежнев аатын кытта ис-торическай Эйэ программанын олоххо киллэрин эмиз сибээстөөх. Кинокартина Коммунистическай партия, СССР Кини Комитета уон-на Л. И. Брежнев баһылыктаах кини Политбюрога хайдах бүтүн-нэи дойдуга үрдүнэн Эйэ уонна но-руоттар икки ардыларыгар куттал суох буолуутун иһин охсуһаалара, араас общественнай тутулаах госуаарстволар айлаластык биригэ олоорууларын ленинскэй принцип-терин утумнаахтык олоххо кил-лэрэллэрэ көрдөрүлэр.

Хартыанада Леонид Ильич тас дойдуга дьалаагы госуаарственнай деятеллэри кытта көрсүүлэрин уонна кэпсэтиһилэрин көрдөрөр эл-бэх ахсааннаах кинокадрдар кил-лэрэлибиттер. Ити көрсүүлэр аап дойдуга дьылбатыгар, норуоттар

икки ардыларыгар биригэ үлэлэ-һини бөөрөгөтүүгэ историческай суолталаахтар. Холбоор, экранга Хельсинки көстөр. Манна, Бүтүн Европатаагы Субэ мунуахха бүт-түүн билиһинилибитин курдук, бу сүткэн представительнай форуму ыгырыма уһулуччулаах оруолу ылбыт табаарыс Л. И. Брежнев кэлбитэ. «Норуоттар икки арды-ларыгар эйэни бөөрөгөтүү иһин» Аап дойдугагы Ленинскэй бириг-мийэһин уонна Ф. Жолио-Кюри аатынан «Эйэ кыһыл комүс меда-лынан» наараадаланын—СССР Кини Комитетын Генеральнай се-кретарын үлэтин үрдүктүк сымал-дааһын итинник.

«Коммунист туһунан сэнэн» фильмга Леонид Ильич Брежнев биһиги дойдубутугар коммунисти-ческай общественны тутуу дьалаа-чыгар бэйэтин бары күүһүн бири-гэ уһулуччулаах госуаарствен-най уонна политическай деятель-най уонна норуоттар икки арды-ларыгар довордохуу иһин төлө-лоох охсуһааччы баһытынан көрдөрүлэр.

«Коммунист туһунан сэнэн» фильм Дена өрүс илигини эһэрин оройуоннарынан айанын аап ман-най биһиги «Маарыкчаан» кино-театрбытынан сазалаата, билиһа 15 хонукка сымдыма. Кини оро-йуон устуу айанын тухары киниз-ининэ көрөөччүлэргэ анаан араас үлэлэр ытыллыахтара, кинизини тула үлэһиттэр кэпсэтиһиллэрэ тэнитилиһэ.

С. ДАНИЛОВ,
киносеть дирекциятын
репертуары былааннааһында
методика.

Государственной бириэмийэ лауреаттара

«Белый пароход» филь-мун билиһини айыттарын иһин сэнэн уонна сценарий аатары Киргизскэй ССР народнай суру-дааччыта Ч. Айгматов, сценарий аатары уонна режиссер В. Шам-миев уонна оператор М. Мусеев 1977 сылга СССР Госуаарствен-най биирэмийэтин маламалар.

Снимокка: В. Шаммиев (орто-ку) уонна М. Мусеев киносту-дун үлэһиттэр.

СССР фотохрониката.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТЫТТАН

ТАБААРЫСПЫН ХАНТАН БУЛАБЫН

Күндү редакция, көмөлөһөргү-түгэр көрдөһүүн. Советскай Ар-мия кэккэтигэр биригэ сулууспа-лаабыт табаарыспын Петр Парфе-новы хантан булабынны?

1945 сыллаахха Березинки куоракка С. М. Киров аатынан икки Кыһыл знамялаах Ленинград-таагы байыаннай-пехотнай учи-лищени биригэ бүтэрбисит. Оу-тон сэрин бүтүүтүн Свердловскай куоракка саппааска турар офицер-скай полкада эмиз биригэ көрсү-бүһүгэр. Кини онтон демобилизаци-ламмыта. Билигин кытта быра-

һайдаһа кэлэ сымдыбытын ой-дуубун. Сэрин иннинэ киһи, эмиз мин курдук, учууталынан үлэлэ-бит этэ, онон гражданскай өттү-гэр дарааны биригэ идэлээх эбит эти-бит. Минтин Чурапчыттан эрэ бу-луоххутун сөп диирэ.

Ити кэмтэн 30-тан тахса сыт-ааста. Биригэ сулууспалаабыт та-баарыстарбын өйдөөххүмэ, таб. Парфеновы биригэ үчүгэй сүбөһит, табаарыс баһытынан эмиз ум-кубаппын. Омугууан саха этэ.

Мин аадырыһым: Омскай уоба-лас, Болшереченская оройуон, п. о. Яланкула.

БИЛЯЛОВ Фуат Худжатович.

ЛИТЕРАТУРНАЙ БИЭЧЭР

«Уһуктубут кыраай уһу-луччулаах маастардара» диин баай ис хоһоонноох литера-турнай биэчэри Хайахсыт-таагы Культура дьэһитигэр мустубут дэриэһинэ үгүс ах-сааннаах олохтоохторо кэ-рэхсин көрдүлэр. Биэчэргэ «Октябрьскай революция уонна саха советскай ли-тературатын сайдыыта» диин лаппааты олохтоох би-блиотека үлэһитэ М. И. Ефре-мова онордо.

Ити кэнниттэн уус-уран самодеятельность кытты-лаахтарын күүһүнэн саха народнай суруйааччылар Амма Аччыгыйа «Балаһан

Саахымат

Бу ий 17—20 күннэригэр шах-матка Чурапчы оройуонун че-мпionato буолан ааста. Күрөхтө-һингэ барыта 13 киһи кыттына. Бисе киһи 1 разрядтаах уоннаа-былар иккис разрядтаахтар. Оро-йуон күүстөөх саахыматчытара бары бааллар дьэххэ сөп. Уһун эрийсиплээх киирсин түмүгэр 8,5 очконы ылаһан ветераннар Д. Постников уонна Д. Захаров ик-кини бастаатылар. Очкалара тэнг, бэйэлэрин икки ардыларыгар эмиз тэһиэһит буоланнар иккенинэ-ригэр чемпион аата иһэрилиннэ. Үһүс миэстэни Хатылы оскуола-

һа», Суорун Эмоллоон «Күөх Көппө» уонна биһиги биригэ дойдубулаахтык, драма-тург Михаил Довордуурап «Көстүбөт Көстөкүүн» диин драматическай айымныла-рыттан сценкалары туруор-дулар. Көрөөччүлэр биһирэбил-лэрин олохтоох оскуола онус кылааһын үөрэнээччилэрэ Дуяа Дорофеева, Аграфена Васильева, Клава Монасты-рева саха биллиилээх поэт-тара Петр Тобуруокан, Дьуон Дьаһыла, Пантелеймон Ту-лааһынан тылларыгар толор-бут ырыалара ыла. Эдэрдэ-ри сэрэ бу киһэ сценада уус-уран самодеятельность оһыттаах кыттылаахтара Е. Луккина, Е. Герасимова, М. Понсева, С. Дорофеева уонна Д. Дьахковскай эмиз тадыс-тылар.

А. ЗВЕРСТОВ.

Снимокка: оройуон саахы-матка бийыһа чемпион Д. За-харов көмүһөбүт партия-ырыгар.

П. ОНОНШНИКОВ фото.

тын учуутала Г. Аммосов Республика биир билэр чыбөөччүта В. Слепцов IV ми-кэи дуоһуйда.

Юбилейнай күрөхтөһи ы-йылаахтара чемпион дьэһи-тэни, сымаллаах биригэһи-даравдалаһылар.

Обунаан ыты

Быйыл күһүн обунаан ити-биһиги оройуон охчуттара М. Михайлович Стасов са-батынан икки улахан күрө-һингэ кыттан кэллэлэр.

Бастаан Дагестанга Да-куоракка «Урожай» общес-Кини Советын Кубогун иһин күрөхтөһи буолла. О-сболор уонна улахан дьон маамдалара тэһиэ кытты-лар. Барыта 15 хамаалта би-титтэн Саха сирин хамаа-та бэйэс миэстэга тиктэ. Күрөхтөһингэ интернат-ос-р VIII кылааһын үөрэнээч-ччлэри Петя Захаров I миэстэ, су-участок плотнига Михаил М-веев II миэстэ буолдулар. За-бэрт буолан оһолор ү-түмүгү ситэ көрдөрбөтүл-дир тренердэра Павел Ми-лович Стасов.

Бу кэнниттэн Душанбе-түн Союстаагы турнир-нат-оскуола выпускнига Ю-Кривогоринини уонна М-Матвеев кыттынылар. Бу-ниригэ 6 союзнай республи-тан (Литва, Латвия, Эстон-Казахстан, Узбекстан, Тур-стан, Бурятия) күүстөөх с-сменнар кэлбиттэр, ол 2 международнай мааста-маастарга кандидаттар Ма-Матвеев күүстөөх саста-турнирга биһиги уолбут Ю-Кривогоринини IV ми-ылаа уонна маастар су-толордо. Маастар аа-1120 очко эбит буолла-бут 1145 очконы ыла. Обунаан ытлааччылар би-ригэ маастар эбилиһи М-Матвеев — 1050 очкоу маастар нуорматыгар ра-ранан тирдэбитэ.

В. НАРКИ

Редакторы саахымат-С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. уонсай — 91-505. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор—91-395, отделлар—91-495.